

## דגם בחינה לשאלון 15381 - תשפ"ד

\*הערה: דגם הבחינה אינו כולל את פרקי הבנת הנשמע ואת הפרק השלישי: תנ"ך או ספרות

# עברית לבתי ספר דרוזים הוראות

משך הבחינה: שלוש שעות

מבנה השאלון ומפתח הערכה: בשאלון זה שלושה פרקים:

<u>פרק ראשון:</u>		<u>הבנת הנקרא, הבנת הנשמע והבעה</u>
חלק א	הבנת הנקרא	30 נקודות
חלק ב	הבנת הנשמע	15 נקודות
חלק ג	הבעה	15 נקודות
<u>פרק שני</u>		<u>דקדוק</u>
חלק א	הפועל ושם העצם	7 נקודות
חלק ב	מילות יחס ותצורת השם	7 נקודות
חלק ג	תחביר	6 נקודות

בהצלחה,

איאד מוהנא

מפ"ר עברית בחינוך הדרוזי

## פרק ראשון: הבנת הנקרא, הבנת הנשמע והבעה (60 נקודות)

### חלק א – הבנת הנקרא (30 נקודות)

קראו את מאמרים א-ב, וענו על כל השאלות 1-8.

#### איך נכון להחליט – לפי השכל או לפי הרגש?

מאמר א

מאת פרופ' מריוס אושר<sup>1</sup>

פסקה א מדי יום האדם מחליט אלפי החלטות. לפעמים הוא מתלבט ומתקשה להחליט. אבל במקרים רבים אחרים הוא אינו עוצר כמעט להתלבט, אלא מבצע מייד את הפעולה שהחליט לעשות. האם ההחלטה לבצע מייד את הפעולה מבלי להתלבט היא תוצאה של חשיבה הגיונית, השוקלת צדדים שונים של ההחלטה ובודקת יתרונות מול חסרונות של כל החלטה, או אולי ההחלטה של האדם נובעת מהרגשה מיוחדת ומאינטואיציה<sup>2</sup>, המובילות אותו בתהליך המורכב של קבלת ההחלטות?

פסקה ב בעבר חשבו רבים שכדי להחליט החלטה נכונה עלינו לחשוב באופן הגיוני על פי השכל, וכי רגשות רק יכולים להפריע לנו בקבלת החלטות. אבל בשנים האחרונות יש לנו יותר ויותר סיבות להניח שאנשים רבים, ואפילו מדענים, מסתמכים לא מעט על האינטואיציה בעת קבלת החלטות.

פסקה ג אחת הסיבות העיקריות להנחה כי נוסף על השכל גם הרגש אחראי לקבלת ההחלטות היא תוצאות המחקר והניסויים שערך בשנת 1994 פרופ' דמסיו, מומחה למדעי המוח מאוניברסיטת דרום קליפורניה. דמסיו הוכיח לראשונה לאחר ניסויים שערך, כי קיים קשר הדוק בין החשיבה והרגש. לדעת החוקר, הרגש ממלא תפקיד מרכזי בתהליך קבלת ההחלטות. הרגש הוא שמכוון את התהליך ומראה לנו מהי ההחלטה הנכונה ובאיזו אפשרות לבחור.

פסקה ד עבודתו של דמסיו עוררה ויכוחים אצל חוקרי מוח. מאז נערכו מחקרים רבים נוספים כדי לקבוע כיצד מתקבלות במוח שלנו ההחלטות הטובות ביותר. אחד המחקרים הנודעים הוא המחקר שערך חוקר הולנדי בשם אפ דייקסטררהויס בשנת 2004. דייקסטררהויס הציג לנבדקים שלו ארבע מכוניות וכן רשימות הכוללות תכונות חיוביות ושליליות לכל מכונית. אחר כך הוא חילק את המשתתפים לשתי קבוצות: מהקבוצה הראשונה הוא ביקש לחשוב היטב על המכוניות ועל התכונות שלהן ולבחור את המכונית הטובה והמוצלחת ביותר מכל הבחינות. הקבוצה השנייה קיבלה משימה שונה שלא קשורה בכלל למכוניות – לפתור חידות. כעבור כמה דקות שאל החוקר את הנבדקים משתי

הקבוצות באיזו מכונית הם בוחרים. הוא ביקש לבדוק איזו קבוצה בחרה במכונית הטובה מכולן, כלומר זו עם התכונות החיוביות. האם היו אלה הנבדקים מהקבוצה הראשונה, שחשבו היטב על הנושא ובדקו אותו באופן הגיוני? או המשתתפים מהקבוצה השנייה, שלא חשבו בכלל על המכוניות, אלא פתרו חידות ועסקו בעניין שונה ותשומת ליבם הייתה נתונה לנושאים אחרים? הינה התשובה המפתיעה: חברי הקבוצה שפתרה חידות, קיבלו את ההחלטה הנכונה יותר.

פסקה ה' תוצאות המחקר הזה המשיכו לעורר ויכוח גדול אצל המדענים, אך מחקרים רבים נוספים בנושא קבלת ההחלטות שנעשו מאז, בכל זאת העלו תוצאות דומות – משתתפים שבחרו לאחר חשיבה ממושכת היו מרוצים פחות מהבחירה שלהם בהשוואה לאלה שבחרו מהר ולא הסתמכו על השכל.

פסקה ו' היום רוב החוקרים כבר מבינים כי במוח האדם פועלות שתי מערכות לקבלת החלטות: מערכת הרגש ומערכת השכל, ושתיהן מחזקות ומשלימות זו את זו. עם זאת, חלוקת התפקידים ביניהן עדיין אינה ברורה לנו, וחוקרים בכל העולם מעלים השערות שונות ומנסים לבחון אותן. אין ספק שהמחקר בנושא המרתק של קבלת החלטות יימשך עוד שנים רבות.

פסקה ז' בעקבות המחקרים הללו החוקרים ממליצים: כשקשה לכם להחליט או כאשר אתם עומדים בפני החלטה חשובה, כדאי מאוד לשקול היטב את העניין, אך להימנע מהחלטה מיידית. עדיף לחכות ליום הבא כדי להרוויח זמן נוסף לפעולה של הרגש והאינטואיציה.

---

\*מעובד על פי אושר, מ' (2014). להסתמך על הבטן או המוח? איך נכון להחליט, מתוך האתר [yaet](http://yaet.com), אוהור בתאריך 11.4.2014.

<sup>1</sup> פרופ' מרויס אושר הוא חוקר תהליכים של קבלת החלטות בבית הספר למדעי הפסיכולוגיה ובבית ספר סגול למדעי המוח באוניברסיטת תל אביב.

ענו על כל השאלות 1-8 .

**שימו לב:** בכל שאלה בחרו בסעיף אחד משני הסעיפים א-ב.

ענו על שאלות 1-5 על פי מאמר א.

**שימו לב:** העתקה של משפטים מיותרים מן המאמרים תגרום להפחתת נקודות.

**שאלה 1 (4 נקודות)**

א. מהי מטרת הטקסט? הקיפו את התשובה הנכונה.

- להדגיש שגם לרגש יש חלק בקבלת החלטות.
- לתאר את קבלת ההחלטות בעבר.
- להסביר כיצד לא צריך לקבל החלטות.
- להסביר את הסיבה לקושי בקבלת החלטות.

ב. במאמר מוצגת המלצה.

ציינו מהי ההמלצה והאם אתם מסכימים איתה?

---



---



---

**שאלה 2 (4 נקודות)**

א. בפסקת הפתיחה הכותב מציג שתי אפשרויות לקבלת החלטות. מהן שתי האפשרויות?

---



---



---

ב. פסקה ה כתוב: "תוצאות המחקר הזה המשיכו לעורר ויכוח..." ציינו לאיזה מחקר מתייחס המשפט?

---

## שאלה 3 (4 נקודות)

א. כותב המאמר מציג **בפסקה ד** מחקר נוסף משנת 2004. מה מטרתו בהצגת המחקר הנוסף? הקיפו את התשובה הנכונה.

- להוכיח שקבלת ההחלטות נעשית רק על פי השכל וההיגיון.
- לבסס את הטענה שלפיה אי אפשר למדוד תהליכים במוח.
- לשלול את דעתו של דמסיו כי הרגש משפיע על קבלת ההחלטות.
- לתמוך בדעתו של החוקר דמסיו כי הרגש משפיע על קבלת החלטות.

ב. לפניכם טענה: החלטות נכונות יש להחליט רק על פי שיקולים הגיוניים. האם המאמר מחזק את הטענה או מפריך אותה? נמקו את תשובתכם.

---



---



---

## שאלה 4 (3 נקודות)

א. **בפסקה א** הכותב פותח את מאמרו בשאלה. האם בסוף המאמר (פסקה ו) יש תשובה לשאלה הזאת? הסבירו את תשובתכם.

---



---



---

ב. בשורה הראשונה של הטקסט כתוב "לפעמים הוא **מתלבט**". מה פירוש המילה "**מתלבט**" במשפט? הקיפו את התשובה הנכונה.

- לפעמים הוא יודע מה להחליט.
- לפעמים הוא לא יודע מה להחליט.
- לפעמים הוא דוחה את ההחלטה.
- לפעמים קל לו לקבל החלטה

## שאלה 5 (3 נקודות)

א. בפסקה ו מופיע הצירוף "עם זאת". באיזו מילה אחרת אפשר להחליף את הצירוף

"עם זאת" המופיע בפסקה ו?

- נוסף על כך
- כדי ש
- כי
- אף על פי כן

ב. בפסקה ו כתוב: "המחקר בנושא המרתק של קבלת החלטות". מה פירוש המילה

"מרתק" המשפט? הקיפו את התשובה הנכונה.

- לא ברור
- מבלבל מאוד
- מעניין מאוד
- מרגש מאוד

קראו את מאמר ב שלפניכם, וענו על כל השאלות שאחריו.

## מאמר ב

### **לא להסתמך רק על ההיגיון – איך תקבלו החלטות טובות יותר?**

מאת יהודית כץ<sup>2</sup>

<sup>א</sup> פסקה מה משפיע על הדרך שבה אנו מחליטים: הרגש או השכל? אנחנו רוצים להאמין שכאשר אנחנו מחליטים אנחנו פועלים על פי השכל ובאופן הגיוני, ולא עוסקים בנושאים אחרים באותו זמן. אלא שבמציאות, כשאנחנו צריכים להחליט החלטות, לעתים קרובות מחשבות אחרות במוח שלנו מפריעות לנו להחליט. זה קורה בגלל סיבות שונות כמו מצב רגשי, אפשרויות בחירה רבות ועוד.

<sup>ב</sup> פסקה כדי להתמודד עם שפע המידע של החיים המודרניים, המוח מוותר על תהליכי חשיבה ארוכים ומורכבים. המוח מעדיף להשתמש בשיטות אחרות שהן לא מבוססות על השכל והן בנויות יותר על השערות, הערכות, אינטואיציה, רגשות, ניסיון חיים וידע קודם. שיטות אלה מציעות דרך קלה ומהירה לפתרון בעיות ולקבלת החלטות ללא חשיבה מעמיקה. אבל לא תמיד הדרך הזאת, שמבוססת על הרגש ולא על השכל וההיגיון, היא הדרך הנכונה להחליט החלטות. הינה כמה דוגמאות לחוסר ההיגיון שלנו בקבלת החלטות:

<sup>ג</sup> פסקה אם אתם צריכים להחליט החלטה כלשהי, למשל להחליט האם להמשיך במבחן הקשה או להחליט על הוצאה כספית גדולה, כמו קנייה של בגדים יקרים או מוצר יקר אחר – כדאי שתעשו את זה אחרי שאכלתם. תחושת רעב תקצר את הסבלנות שלכם ותגרום לכם להחליט החלטות מהירות, שמושפעות גם ממצב הרוח שלכם או מהרגשות. בטן רעבה תגרום לכך שכל החלטה שתחליטו תתבסס על הרגש.

<sup>ד</sup> פסקה כאשר אתם כבר נמצאים בחנות – האם לפני שאתם קונים מוצר גדול ויקר אתם מרגישים תמיד חובה לבדוק את כל המוצרים ולערוך השוואות ביניהם? ההמלצה הרווחת של המומחים היא להסתובב בין חנויות, להשוות מחירים, לבדוק את איכות המוצר ולהחליט החלטה הגיונית ורציונלית. אלא שלפעמים דווקא עצם ההשוואה ועודף המידע והנתונים יכולים להשפיע לרעה על הדרך שבה אנחנו מחליטים את החלטות שלנו ולבלבל אותנו. כתוצאה מכך הקנייה תתבסס יותר על הרגש ופחות על השכל.

<sup>ה</sup> פסקה בגלל הקושי להחליט החלטה שכלית והגיונית אנשים רבים מעדיפים לשמר את המצב הקיים ולא להתמודד עם אפשרויות בחירה שונות ומיוחדות. הם מעדיפים להישאר פסיביים ולא אקטיביים – להסכים עם החלטות שאחרים כבר החליטו אותן, ולא להחליט בעצמם על נושאים חשובים. אחד המומחים בנושא קבלת החלטות אף טוען, כי לפעמים חוסר הרצון שלנו להחליט נובע גם מן העובדה שאנחנו שונאים להפסיד ולהיכשל.

פסקה 1 נראה כי במשך שנים רבות החלטנו החלטות בעזרת שיטות פשוטות שמתקבלות במהירות וללא חשיבה מעמיקה. כך התמודדנו עם המידע הרב הקשור באותן החלטות. אבל השיטות האלה גורמות לנו להחליט החלטות שהן לא תמיד המתאימות ביותר. לכן צריך לבדוק שהחלטות חשובות בחיינו יתבססו על חשיבה והיגיון.

פסקה 2 אז לפני שאתם מחליטים החלטה, נסו לבדוק איך אתם מרגישים: האם אתם עייפים, רעבים או מוטרדים? על איזה מידע אתם מתבססים? האם תוכלו להשיג מידע נוסף שיכול לעזור לכם להחליט את ההחלטה המתאימה ביותר בשבילכם? האם ההחלטה שלכם היא הכי טובה או שהיא פשוט זו שנתנת לכם יותר ביטחון? תשובות לשאלות האלה יעזרו לכם להבין טוב יותר את הבעיה שאתם מתמודדים איתה ולדעת טוב יותר מה עליכם לעשות.

<sup>3</sup> משובד על פי כץ, י' (2018). "לא על הלוגיקה לבדה: איך תקבלו החלטות טובות יותר?" אוהור מאתר הארץ haaretz.co.il בתאריך 10.12.2018.

### ענו על שאלות 6-8

#### שאלה 6 (4 נקודות)

א. על פי **פסקות א-ב**, מדוע קשה לנו לקבל החלטות באופן רציונלי והיגיוני? ציינו שתי סיבות.  
סיבה 1 -

---

סיבה 2 -

---

ב. ב**פסקה ד** מוצגת ההמלצה הרווחת של המומחים המתארת כיצד יש לנהוג לפני קניית מוצר גדול. מה יחסו של כותב המאמר כלפי המלצה זו? הקיפו את התשובה הנכונה.

- הכותב מסכים עם ההמלצה.
- הכותב מחזק את ההמלצה.
- הכותב מפריך את ההמלצה.

#### שאלה 7 (4 נקודות)

א. ב**פסקה ג** מובאת דוגמה לחוסר חשיבה בזמן קבלת החלטות, ובעקבות הדוגמה יש מסקנה. כתבו מהי **המסקנה** העולה מן הדוגמה שבפסקה ג.

---



ב. **בפסקה ד** מובאת דוגמה לחוסר חשיבה כאשר מחליטים החלטות, ובעקבות הדוגמה יש מסקנה. כתבו מהי המסקנה העולה מן הדוגמה **שבפסקה ד**.

---



---

**שאלה 8 (4 נקודות)**

א. לפניכם משפט מטקסט 1: "הרגש ממלא תפקיד מרכזי בתהליך ההחלטות" (פסקה ג). כותבת **טקסט 2** מתנגדת לטענה זאת. העתיקו **מטקסט 2** את טענת הכותבת המנוגדת לדברים אלה.

---



---

ב. **בפסקה האחרונה** הכותבת שואלת שאלות. מה המטרה של שאלות אלו?

- להסביר לנו שטעינו בקבלת ההחלטה שלנו.
- לכוון אותנו לקבלת ההחלטה המתאימה ביותר.
- לכוון אותנו להחליט רק בעזרת הרגש.
- להסביר לנו שההחלטות שלנו תמיד נכונות.

**חלק ב – הבנת הנשמע (15 נקודות)**

האזינו לקטע השמע, וענו על כל השאלות 9-12

[בקטע השמע אין שינוי בדרכי התשואל]

**חלק ג – הבעה (15 נקודות)**

**ענו על שאלה 13**

כתבו חיבור בהיקף של כ-200 מילים על אחד משני הנושאים (1) או (2) שלפניכם.

(1) יש הטוענים שריבוי הצלחות והישגים עלול לסחרר את האדם ולפגום במידות שלו ובהתנהגותו. כתבו חיבור טיעון, והביעו בו את דעתכם על טענה זו. נמקו את דעתכם, ובססו אותה על דוגמאות מניסיונכם האישי או ניסיונם של אחרים.  
**שימו לב:** יש להתייחס בחיבור זה גם לדעה המנוגדת לדעתכם.

(2) יש הטוענים כי החלטות בנושאים חשובים יש לקבל מתוך שיקולים הגיוניים בלבד. כתבו חיבור טיעון, והביעו בו את דעתכם על טענה זו. נמקו את דעתכם, ובססו אותה על דוגמאות מניסיונכם האישי או ניסיונם של אחרים.  
**שימו לב:** יש להתייחס בחיבור זה גם לדעה המנוגדת לדעתכם.

**פרק שני: דקדוק (20 נקודות)**

**חלק א – הפועל ושם העצם (7 נקודות)**

ענו על שאלות 14-15.

14. לפניכם חמישה סעיפים א-ה, ובכל אחד מהם שתי שאלות (1)-(2).  
**ענו על שלושה מן הסעיפים א-ה (6 נקודות)**

- א (1) השלימו את המשפט שלפניכם באמצעות **פועל** מן השורש **ש-ו-ה/י**.  
 בשיחה אתמול המורה \_\_\_\_\_ ביני לבין חבריי לכיתה.
- (2) השלימו את המשפט שלפניכם באמצעות **שם פעולה** מן השורש **ש-ו-ה/י**  
 ה \_\_\_\_\_ שהציגה המורה גרמה לי אי נעימות.
- ב (1) השלימו את המשפט שלפניכם באמצעות **שם פועל** מן השורש **ש-ק-ל**.  
 בית הספר צריך ללמד את התלמידים \_\_\_\_\_ את החלטותיהם בהגיון.
- (2) השלימו את המשפט שלפניכם באמצעות **שם פעולה** מן השורש **ש-ק-ל**.  
 לכל \_\_\_\_\_ שתעלו לפני קבלת ההחלטה יש חשיבות רבה.
- ג (1) השלימו את המשפט שלפניכם באמצעות **פועל** מן השורש **י-ש-ב**.  
 לפני קבלת החלטות משותפות חשוב שהמשפחה \_\_\_\_\_ יחד לשיחה.
- (2) השלימו את המשפט שלפניכם באמצעות **שם פעולה** מן השורש **י-ש-ב**.  
 ל \_\_\_\_\_ משותפת והבעת דעות שונות יש חשיבות רבה.
- ד (1) השלימו את המשפט שלפניכם באמצעות **שם פועל** מן השורש **נ-כ-ר**.  
 בית הספר צריך \_\_\_\_\_ בקשיים של תלמידיו.
- (2) השלימו את המשפט שלפניכם באמצעות **שם פעולה** מן השורש **נ-כ-ר**.  
 שלב ראשון בתהליך של כל חברות הוא ה \_\_\_\_\_ בצרכים של האחר.
- ה (1) השלימו את המשפט שלפניכם באמצעות **פועל** מן השורש **ח-ש-ב**.  
 לפני שתחליטו כדאי ש \_\_\_\_\_ גם על אפשרויות אחרות.
- (2) השלימו את המשפט שלפניכם באמצעות **שם פעולה** מן השורש **ח-ש-ב**.  
 החלטתו התקבלה בהבנה, הוא השקיע בה \_\_\_\_\_ עמוקה.

15. ענה על אחד מן הסעיפים א-ב. (נקודה אחת)  
 א. לפניכם משפט: גם **תינוקות** בשלבים שונים מקבלים החלטות.  
 הקיפו את שם התואר המתאים למילה **תינוקות**.  
**קטן / קטנים / קטנות / הקטנים**

ב. לפניכם משפט: לא כדאי לטפס על **סולם גבוה**.  
 כתבו את הצירוף **סולם גבוה** בצורת הרבים: \_\_\_\_\_

### חלק ב – מילות יחס ותצורת השם (7 נקודות)

ענו על שאלות 16-17.

16. לפניכם שמונה משפטים ובכל אחד מהם חסרה מילת יחס.  
 בחרו בארבעה משפטים, והשלימו בהם את מילת היחס החסרה על פי הרשימה  
 שלפניכם. (4 נקודות) **עם, נגד, את, מ, ב, על, ל**

- 1) חשוב מאוד שכולם יכירו \_\_\_\_\_ זכות הקיום של בעלי החיים.
- 2) אנשים מגלים יחס של הבנה \_\_\_\_\_ הקשיים של אוכלוסיות שונות בחברה.
- 3) המנהלים שוחחו \_\_\_\_\_ מצב התלמידים בזמן המלחמה.
- 4) שרי הממשלה ביקרו \_\_\_\_\_ החלטותיו של ראש הממשלה.
- 5) אלפי אנשים מפגינים \_\_\_\_\_ ההחלטות לקצץ בתקציב החינוך.
- 6) תמיד נוהרנו \_\_\_\_\_ אנשים ביקורתיים.
- 7) חברי הכיתה הודו \_\_\_\_\_ מקבלי ההחלטות על התחשבותם.
- 8) בצער רב השלמנו \_\_\_\_\_ ההחלטה הקשה שהתקבלה אתמול.

17. ענו על שניים מן הסעיפים א-ג (3 נקודות)  
לפניכם שלושה משפטים ובכל אחד מהם מילה מודגשת.

1) רשמו ביומן את תאריכי המפגשים

2) הוצב רמזור חדש ברחוב המרכזי

3) השימוש במברג מקל על העבודה.

א. בחרו מן המילים המודגשות במשפטים מילה אחת שדרך התצורה שלה היא שורש ומשקל, ופרטו את דרך התצורה, כמו בדוגמה שלפניכם:

**נגר: שורש נ-ג-ר במשקל קטל שמשמעותו בעלי מקצוע.**

ב. בחרו מן המילים המודגשות במשפטים מילה אחת שדרך התצורה שלה היא בסיס וצורן סופי, ופרטו את דרך התצורה, כמו בדוגמה שלפניכם:

**חנוכי: בסיס חינוך וצורן סופי X שמשמעותו שם תואר.**

ג. בחרו מן המילים המודגשות במשפטים מילה אחת שדרך התצורה שלה היא בסיס ובסיס, ופרטו את דרך התצורה, כמו בדוגמה שלפניכם:

**מדרחוב: בסיס מדרכה ובסיס רחוב**

חלק ג – תחביר (6 נקודות)

ענו על שאלה 18.

18. ענו על שניים מן הסעיפים א – ד . (לכל סעיף – 3 נקודות)

א. לפניכם משפט.

קבלת החלטות במצב של עייפות או רעב פוגעת באיכות ההחלטה.

נסחו מחדש את המשפט. פתחו במילה "אם"

אם

---

ב. בכל אחד מהמשפטים שלפניכם הקיפו את מילת הקישור המתאימה מבין האפשרויות הנתונות בסוגריים.

- חשוב ללמד את הילדים לקבל החלטות נבונות (אם / אף על פי ש/ כדי) לא קל לעשות זאת.
- בית הספר צריך לקיים שיעורי חינוך (אבל / כדי / אם) לפתח אצל התלמידים ערכים חשובים.

ג. לפניכם התחלה של משפט, ואחריו ארבע אפשרויות להשלמה.

הקיפו את ההשלמה המתאימה.

היכולת להתרכז בלימודים היא אחת הדרכים להצליח בבחינות, למרות זאת .....

- מורים רבים מקפידים לשמור על השקט בשיעורים.
- תלמידים מגיבים בעצבנות כאשר ההפסקה מתארכת.
- מורים דורשים מתלמידים לכבות את הטלפון הנייד בזמן השיעור.
- בבתי הספר לא מלמדים את התלמידים כיצד להתרכז בשיעורים.

ד. לפניכם שני משפטים. חברו אותם למשפט אחד באמצעות מילת קישור מתאימה.

שימו לב : אין להשתמש בווי"ו החיבור.

- חייבים לעצור את התופעה של התפשטות האנגלית במוסדות אקדמיים בארץ.
  - התופעה עלולה לפגוע במעמד השפה העברית.
-